

Minea svátková

Pro měsíc listopad

- 1. listopad – Svatých divotvorců a nezištníků
Kosmy a Damiána
- 8. listopad – Sbor svatého vrchního vojevůdce
Michaela a ostatních beztělesných mocností
- 13. listopad – Sv. otce Jana Zlatoústého,
archiepiskopa konstantinopolského
- 14. listopad – Sv. apoštola Filipa
- 21. listopad – UVEDENÍ DO CHRÁMU
PŘESVATÉ BOHORODICE
- 24. listopad – Svaté velkomučednice Kateřiny
- 30. listopad – Sv. apoštola Ondřeje Prvozvaného

Rozšířená svátková minea

*Obsahuje službu pro velké a střední svátky
Hymny pro večerní bohoslužbu a svatou liturgii*

Ke slávě svatě jednobytné, oživující a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Svatého Ducha

Překlad z církevní slovanštiny

Překladatelská poznámka. Jako předloha pro překlad posloužilo několik minejních vydání z různých dob. Hlavně však bylo použito vydání Kyjevsko-pečerské lávry z r. 1893 v reprintu Sretenského monastýru z r. 1997. Přihlíželo se též k novému kritickému ruskému zpracování, které koriguje některá místa textu dle řeckého znění. Základem pro tento český překlad posloužilo dílo archimandrity Sávy (Nerudy), které pak bylo důsledně srovnáváno s církevně-slovanskou předlohou a prošlo zásadním přepracováním a doplněním.

Biblický text paremijí byl překládán z mineje (tj. z církevně-slovanského znění).

Značka noty za textem stichiry, troparu či jiného hymnu znamená, že se tento text má v každém případě zpívat (a v notáři jsou k těmto hymnům noty).

Notový záznam svátečních prvních bohorodičnů a troparů (včetně kondaků, antifon a prokimenů pro liturgii) je v příloze – notáři (vychází souběžně jako zvláštní brožura). Použita notace dle nápěvů Gorazdova sborníku. Tropary jsou notovány na troparové nápěvy; stichiry a kondaky jsou notovány na nápěvy stichirové (v Gorazdově sborníku uvedeny v rámci večerní bohoslužby).

1. listopadu

**Svatých divotvorců a nezištníků Kosmy a Damiána
(3. stol.)**

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 6

(Hlas 6.)

vatí *nezištníci*, všechny naděje své upnuli jste k nebesům. Naslouchající evangeliu, nastrádali jste si tam poklad nezcizitelný. Zadarmo jste dostali, zadarmo poskytujete léčení nemocným. Zlata ani stříbra *za svou léčbu* nebrali jste, a ve všem poslušni Krista prokazovali jste dobrodiní lidem i zvířatům a *nyntí* směle prosíte za duše naše.

Svatá dvojice *léčitelů* stejného způsobu života, jedné mysli a jedné duše! V ošklivost pojavše pozemské věci pomíjivé, už zde v tělech svých byli jste jako andělé a obyvatelé nebes. Proto podáváte léky všem churavějším a nezištně prokazujete dobrodiní potřebným. Náležitě uctívejme tímto výročním svátkem svaté *Kosmu a Damiána*, kteří směle prosí Krista za duše naše.

Stále vzpomínaná dvojice *léčitelů* stala se příbytkem celé *Svaté Trojice*. Bohomoudří Kosma a Damián jsou jako proudy uzdravující vody tekoucí z oživujícího pramene. Jejich ostatky při dotyku léčí od vášní, ba i pouhá jejich jména zahánějí neduhy ode všech lidí, utíkajících se k tomuto spásnému přístavu v Kristu. *Svatí Kosma i Damián* *Ho* *nyntí* směle prosí za duše naše.

Svatí nezištníci, moudří Kosmo a Damiáne! Svrhnuvše tyranii vášní a v Kristu odrazivše každou myšlenku *pocházející od* zlého hada, vzešli jste *na nebi* jako světla a osvěcovali jako hvězdy celé podslunečno. Božskými znameními a blahodati neustále zaplašujete tmou a vyháníte neduhy, ukazující se jako zachránci všech, kteří s nekolísající vírou oslavují vaši slavnou památku.

»**Sláva...**« (Hlas 6. – stichirový) *Od Anatolia*

Bez konce je blahodať svatých, kterou přijali od Krista. Proto i je-

jich ostatky z Božské moci konají bez ustání zázraky a jejich jména, vzývaná s vírou, uzdravují choroby nevyléčitelné. Skrze tyto *svaté léčitele*, Pane, vysvobod i nás od bolestí duševních i tělesných jako lidumil!

»**I nyní...**« Bohorodičen

Bohorodice, tys réva pravá, která nám vydala plod života. K tobě se modlíme: „Pros, Vládkyně, se svatými apoštoly, aby se smíloval nad dušemi našimi!“

V předvečer středy a pátku – bohorodičen křížový:

Uviděvši neposkvvrněná Ovečka a neporušená Vládkyně tenkrát svého Beránka na Kříži povýšeného, s mateřskou bolestí vykřikla a užasle zvolala: „Nejmilejší dítě! Co je to za nové a veleslavné vidění? Jak to, že bezblahodatné shromáždění vydává tě Pilátovu soudu a odsuzuje na smrt Toho, kdo je Životem všech? Leč opěvám, *Synu a Slovo Boží*, nevypravitelně trpělivé ponížení tvé.“

Světlo tiché. Prokimen dne v týdnu

Stichiry na stichovně

Z osmihlasníku.

Kde je chrám těchto světců, nebo má-li se zpívat polyjelej, tak následující stichiry:

(Hlas 2.)

Houpel uzdravující v *Jerusalemě* vyléčila pouze jednoho *churavého* za rok, kdežto chrám nezištníků uzdravuje jakékoliv množství neduživých, vždyť nevyčerpatelné a neubývající je bohatství svatých *léčitelů*. Na jejich přímlyvy, Kriste, smiluj se nad námi!

Podivuhodný je Bůh ve svatých svých, Bůh Israele.

Od Theofana

Ve svaté lásce a v touze po budoucím žili jste pracovitě a vyrovnávali cesty spásy. Zachovavše tím neposkvvrněnou čistotu duše, odporovali jste až do konce *klamu* toho, co je hmotné. Pozlativše se Božským Duchem, udělujete nemocným bezplatné uzdravení. *Kos-*

ma a Damián, posvěcená dvojice, zářné a skvoucí přátelství, osvícený božský svazek! Nezištníci, kteří nás navštěvujete v souženích a nemocech, zadarmo léčíte neduhy duší našich.

Hospodin skutečně předivně všechna svá přání ve svatých, kteří jsou na zemi jeho.

Od Germana

Všechvalní *léčitelé*, ač jste se stali hodnými velkých darů, žili jste na zemi pokorným životem, chodili z místa na místo, bez odměny léčili utrpení nemocných. Vidíme vás jako společníky andělů, Kosmo s moudrým Damiánem, nádherní bratři, přímluvami svými uzdravte i trápení naše!

»**Sláva...**« (Hlas 6.)

Krista, jenž skrze vás působí, povždy majíce, svatí nezištníci, zázraky ve světě konáte, když uzdravujete churavějící. Lékem vašim je totiž pramen nevysychající, *živá voda Duchy Svatého*. Ač je z něj čerpáno, ještě přetéká. Ač se vylévá, je *vody stále* hojnost. Každého dne z něj nabíráme, a *vody* je více a více. Všechny napájí, a přesto v něm *vody* neubývá. Ti, kdo z něj načerpají, jsou naplněni léčivou *mocí*, a pramen zůstává stále plný. Jak vás tedy, *svatí Kosmo a Damiáne*, máme nazvat? Jako lékaře duší i těl? Jako hojitele utrpení nevyléčitelných? Jako bezplatně všechny léčící? *Svatí léčitelé*, tento dar přijali jste od Krista Spasitele, jenž nám uděluje *skrze vás* milost velikou.

»**I nyní...**« Bohorodičen

Nikdo z těch, kdo se k tobě utíkají, neodchází zahanben, přečistá Bohorodice Panno. Ten, kdo prosí o tvůj dar, bude však obdarován tak, aby mu prosba jeho byla k užitku.

V předvečer středy a pátku – bohorodičen křížový:

Uviděvši ta, jež tě porodila, tebe, Kriste, přibíjeného na Kříž, zvolala: „Co je to za divné tajemství, na něž hledím, synu můj? Dárce života, jak to, že umíráš, jsa tělem zavěšen na dřevě?“

Tropar po Otčenáši (hlas 8.)

Svatí nezištníci a divotvorci, Kosmo a Damiáne, navštivte naše nemoci. Darem jste dostali, darem nám dávejte. 🎵

Z jitřní

Kondak (hlas 2. — notace 8. hlasu — stichirového)

Přijavše dar uzdravování, přinášíte zdraví těm, kdož jsou v nouzi. Vaším navštívením smělost útočících nepřátel podlomíte, uzdravujete svět zázraky, lékaři, divotvorci přeslavní. 🎵

Na liturgii

Blahoslavenství

Prokimen (hlas 4.): 🎵

Hospodin skutečně předivně všechna svá přání ve svatých, I kteří jsou na zemi jeho.

Verš: Mám Hospodina stále na zřeteli; neboť je mi po pravici, abych nezakolísal.

Apoštol: 1. Korint 12,27 —13,8

Alleluja (hlas 2.):

Hle, jaké dobro a jaká útěcha tam, kde bratři žijí svorně. (Ž 132,1)

Evangelium: Matouš 10,1 a 5b—8

Ke svatému přijímání:

Plesejte, spravedliví, Hospodinu, náleží se lidem upřímným, aby jej chválili. Alleluja (*tříkrát*). (Ž 32,2) 🎵

8. listopadu

Sbor svatého vrchního vojevůdce Michaela a ostatních beztělesných mocností

Je-li chrám zasvěcen jemu, nebo rozhodne-li představený, koná se bdění.

Na velké večerní

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 8

(Hlas 4.) *K Michaeli*

Vrchní vojevůdce *nebeských vojsk* Michaeli! Trojzlunečného Božství bojovníku *proti draku a dávnému hadu**, nad jiné se skvěješ a radostně voláš se vznešenými mocnostmi: „Svatý jsi, Otče! Svatý jsi, spolubezpočátečné Slovo! Svatý jsi i ty, Svatý Duchu! Jediná slávo, jedno království a jediná bytnosti, jedno Božství a *jediná* moci!“ [** = Joz 5,13; Dan 10; 12,1; Jud 9; Zjev 12,7—9; Luk 10,18*]

Přední anděli Michaeli! Tvůj zjev je ohnivý a tvá krása úchvatná! Jako nehmotná bytost obcházíš *všechny* končiny a vykonáváš rozkazy Tvůrce veškerenstva. Jsi znám jako mocný v síle své a chrám svůj, poctěný důstojenstvím tvým svatým, činíš zdrojem uzdravení.

Psáno jest: „*Hospodine*, činíš anděly své jako *vanutí* větru a služebníky své jako plamen ohně.“ Ty, Slovo a Synu Boží, jsi ustanovil vrchního vojevůdce Michaela velitelem nad řady svých archandělů, aby poslouchal povely tvé a s bázní hlasitě volal trojsvatou píseň ke slávě tvé.

Další stichiry (hlas 4.)

Ke Gabrieli

Předvěčná Mysl učinila druhé světlo, tebe Gabrieli, jenž účastí na *věcech* Božích osvětluješ celý svět a od *dávných* věků pravdivě nám odhaluješ božské a veliké tajemství: Toho, který ač je bez věku, přijal tělo v lůně Panny a stal se člověkem, aby spasil člověka.

Vrchní vojevůdce Gabrieli, přímlovce za duše naše! Poněvadž stojíš u trůnu trojslunečného Božství a jsi hojně osvícován Božskými paprsky, jež odtud neustále vyzařují, vysvobod z mlhy vášní ty, kdo zde na zemi přebývají a s radostí z *tebe* jásají a tebe chválí! Osvícením svým zjasni *duše naše*!

Vrchní vojevůdce Gabrieli, přímlovce za duše naše! Rozdrť sveřepost Hagarénů, kteří na stádce tvé často dorážejí! Zastav nesváry v církvi a utiš bouři nekončících pokušení, zbav neštěstí a útoků ty, kdo tě s láskou ctí a uchylují se pod krov tvůj!

»**Sláva...**« (Hlas 6. – stichirový) *Od Byzanta*

Radujte se s námi, všichni vůdcové řádů andělských, neboť váš i náš představený, veliký vojevůdce, zjevil se dnes s velkou slávou v úctyhodném chrámu svém, aby jej posvětil. Proto zpíváme, jak se náleží, a voláme k němu: „Největší archanděli Michaeli, ochraňuj nás pod krovem křídel svých!“

»**I nyní...**« Bohorodičen

Radujte se s námi, všechny sbory panen, neboť naše zastánkyně a prostřednice, záštita a mocné útočiště, utěšuje dnešního dne v čestném a svatém chrámě svém *všechny* soužené. Pročež opěvujme ji patřičně, volajíce: „Přečistá Vládkyňe, Bohorodice, ochraňuj nás božským zastáním svým.“

Vchod. Prokimen dne.

Paremije

Žalmista: Čtení z knihy Jozue Navina.

talo se, že když byl Jozue u Jericha, pozdvěl oči své a uviděl člověka, jak stojí před ním a v ruce třímá tasený meč. Jozue přistoupil a zeptal se ho: „Jsi od nás, či patříš k našim protivníkům?“ On mu odpověděl: „Jsem vrchní vojevůdce mocností Hospodinových a nyní jsem přišel sem.“ Jozue padl tváří na zemi a tázal se ho: „Vládce, co prikazuješ svému služebníku?“ Vrchní vojevůdce Hospodinův řekl Jozuovi: „Zuj si svou obuv, neboť místo, na němž stojíš, svaté jest!“ I učinil tak Jozue. (*Joz 5,13–15*)

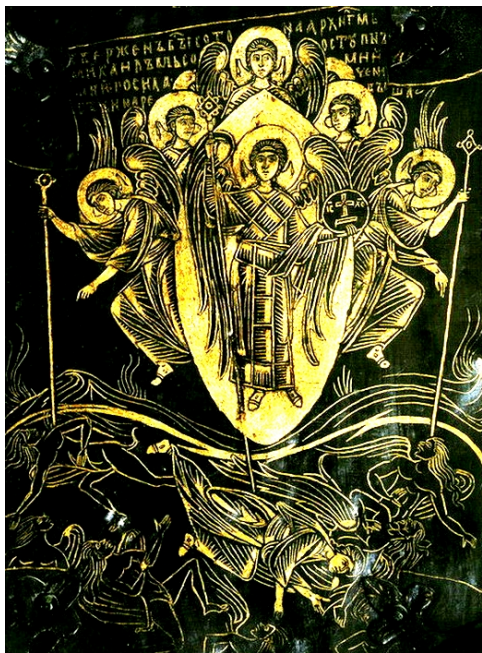
Žalmista: Čtení z knihy Soudců.

V těch dnech se stalo, že Madiánci utlačovali Israelity tak krutě a tak zbídačili syny Israelovy, že úpěli k Hospodinu. A hle, přišel anděl Hospodinův a usedl pod dubem, který byl v Evfratě, v zemi Joása, otce Ezrimova, jehož syn, Gedeon, mlátil na mlatě pšenici a chtěl s ní utéci před Madiánskými. Zjevil se mu však anděl Hospodinův a řekl mu: „Hospodin s tebou, *muži* mocný v síle!“ Gedeon mu odvětil: „Dovol, pane, je-li však s námi Hospodin, proč nás potkalo všechno to zlo? A kde jsou všechny jeho zázraky, o nichž nám vypravovali naši otcové, řkouce: »Což nás nevyvedl Hospodin z Egypta?« Teď nás však Hospodin zavrhl a vydá nás do rukou Madiánských.“ Vtom na něho anděl Hospodinův pohlédl a řekl: „Jdi v této síle své a zachrániš Israele ze spárů Madiánských. Hle, já tě posílám!“ Gedeon mu namítl: „Dovol, pane, jak mám zachránit Israele? Rod můj je nejubožejší v *pokolení* Manassesově a já jsem nejmenším v domě mého otce.“ Hospodin mu však řekl: „Poněvadž já budu s tebou, pobiješ Madiánské jako jediného muže.“ Gedeon řekl: „Jestliže jsem našel milost před tebou, dej mi dnes znamení, že jsi to ty, kdo se mnou mluví! Neodcházej odtud, dokud nevrátím se k tobě a nepřinesu oběť, abych ji před tebou obětoval.“ Anděl Hospodinův mu řekl: „Slibuji. Počkám, dokud se nevrátíš.“ Gedeon odešel *domů*, připravil kůzle, z míry mouky nekvašené chleby a vložil je i s masem do koše; vývar nalil do hrnce a přinesl k němu pod dub a poklonil se. Anděl Hospodinův mu poručil: „Vezmi maso a nekvašené chleby, polož je u té skály a polévku vylij *na to*!“ Učinil tak. Anděl Hospodinův napráhl hůl, kterou držel v ruce, a dotkl se jejím koncem masa a nekvašených chlebů. Ze skály vyšlehl plamen

a pohltit maso i chleby. Při tom mu anděl Hospodinův zmizel z očí. Gedeon vida, že to byl anděl Hospodinův, vykřikl: „Běda mně, Hospodine, Hospodine, vždyť já jsem uviděl Hospodinova anděla tváří v tvář!“ Hospodin mu pravil: „Pokoj tobě; neboj se, neumřeš.“ Gedeon tam tedy zbudoval Hospodinu oltář a nazval jej „Hospodinův pokoj“. *Je tam až do dnešního dne. (Soud 6,2; 6; 11—24)*

Žalmista: Čtení z Izaiášova proroctví.

Tak praví Hospodin o *pádu Babylonu a smrti jeho krále*: „Celá země ať jásá a veselí se. I stromy Libanonu ať se radují z tvé smrti a cedry Libánské ať ti zpívají: »Od té doby, co ses skácel, nepřichází nikdo, kdo by nás podtínal.« Peklo v hlubinách se naplnilo hněvem, když se *tam* s tebou setkal. Při tvém příchodu vzbouřilo proti tobě všechny své obry *siláky a zločince a vyburcovalo všechny bývalé vladaře země*. Když povstali z trnů všichni králové pohanů, všichni odpověděli a řekli ti: »I ty jsi zajat, stejně jako my. K nám jsi byl připočten. Tvá sláva i tvé bujaré veselí jsou sraženy do pekla, lůžkem pod tebou je hniloba a tvou pokrývkou jsou červi.« Jak se mohla zřítit s nebe Jitřenka, zrána se třpytící? *Podobně* jsi byl rozdrcen o zemi i ty *králi babylonský*, jenž jsi vládl nade všemi národy. *Lucifer* si totiž říkal v myšlenkách svých: »Vystoupím na nebe a vysoko nad nebeskými hvězdami postavím svůj trůn. Usednu na horu vysokou, na vysoké hory, jež jsou na *na samotném Severu*. Vystoupím výš než oblaka a budu podoben Nejvyššímu.« *Podobně jako on, tak i ty, králi babylonský*, nyní však do pekla spadneš, *do propasti*, až k základům země. Ti, kdo tě spatří, podiví se a řeknou o tobě: »Tento člověk rozbouřil zemi a otrásl králi? Celý svět učinil poušť, smetl jeho města a svým zajatcům nedovoloval *vrátit se domů*.« Všichni králové pohanů pohřbeni jsou s počtami, každý ve své hrobce leží. Ty však pohozen budeš v horách jako odporná mrtvola s jinými mrtvolami probodanými mečem a shozenými do podsvětí. Podobně jako šat zbrocený krví nelze už vyčistit, tak ani ty nebudeš *nikdy* čist, poněvadž jsi hubil mou zemi a vraždil můj lid. Nepřetrváš na věčné věky.« (Iz 14, 7—20)

Litijní stichiry

(Hlas 1.) *Od Kypriana*

Vrchní velitelé duchovních mocností, neustále sloužící trůnu Vládce, modlete se k Hospodinu, aby udělil světu pokoj a našim duším milost velikou!

Od Arsenia

Náčelník sborů nejvyšších mocností Michael, první představený božských řádů, jenž vždy chodí s námi a zachovává nás před všelikým útokem ďáblovým, zve nás dnes k slavnosti. Pojdte tedy, milovníci svátku i Krista milující lidé, uviijme květy ctností, *protkejme je čistými*

myšlenkami a *svažme do věnce* čistým svědomím, a tím uctěme sbor archandělů. Vždyť oni nepřetržitě stojí před Bohem, trojsvatou píseň zpívajíce a prosíce za spásu duší našich.

(Hlas 2.) *Od Studity*

Vrchní velitelé, nehmotné bytosti, stále stojící v čele duchovních mocností, ozařujete svět paprsky trojslunečné slávy a zpíváte neuchtajícím hlasem trojsvatou píseň. Proste tedy za spásu duší našich!

Od Arsenia

Svatí beztělesní *andělé*, duchovní bytnosti, obklopující nehmotný trůn *Hospodinův*, plamennými ústy zpíváte vládnuocímu Bohu trojsvatou píseň: „Svatý Bože, bezpočátečný Otče! Svatý Silný, stejně bezpočátečný Synu! Svatý Nesmrtelný, Duchu jednobytný a spoluoslavovaný s Otcem i Synem.

Od Anatolia

Andělské řády přinášejí, Pane, netělesnými rty a duchovními ústy nepřetržitý zpěv tvému nepřístupnému Božství. Čistí duchové a služebníci tvé slávy chválí tebe, Pane! S nimi také beztělesný Michael a nad jiné nádherný Gabriel, první představení nebeských mocností, vrchní vojevůdcové andělů, jsou dnes našimi nadřízenými. Velí nám zpívat píseň nad všechny písně nepřístupné slávě tvé, Lidumile, kterou *tě* bez ustání prosí za duše naše.

»**Sláva...**« (Hlas 4.)

Ohnivými rty zpívají ti, Kriste Bože, cherubíni a beztělesnými neumlkajícími ústy oslavuje tě sbor archandělů: Michael, vrchní vojevůdce mocností na výsostech bez ustání přináší slávě tvé vítěznou píseň. To on nás dnes osvěcuje k jasné slavnosti, abychom jako žalmita rozléhající se hlasem hromovým *vzdávali* svými ústy, z prachu *země stvořenými*, patričnou chválu trojsvatou. A tím, *Pane*, naplňuješ veškerenstvo chválou svou a uděluješ tak světu milost velikou.

»**I nyní...**« *Od Georgia Nikomédského*

Dnes Bohorodice, chrám, který do sebe pojal Boha, přiváděna je do chrámu Hospodinova a Zachariáš ji přijímá. Dnes raduje se velesvatyně a sbor andělů tajemně jásá. S nimi i my dnes slavíme svátek, volajíce s Gabrielem: „Raduj se, blahodati plná, Pán s tebou, jenž má hojné milosrdenství!“

Litijní ektenie

Stichiry na stichovně

(Hlas 1.)

Andělsky ve světě jásajíce, zapějme Bohu, na trůně slávy sedícímu, píseň *tuto*: „Svatý jsi, Otče nebeský, svatý jsi *Synu*, jenž jsi spoluvěčné jednobytné Slovo, svatý jsi, nejsvětější Duchu.“

Činíš anděly své jako vanutí větru a služebníky své jako plamen ohnivý.

Vrchní vojevůdce Michaeli, očividce nevypravitelných *věcí*, jenž ve

velké smělosti *své* prvenství držíš mezi nebešťany a stojíš ve slávě před strašným trůnem, prosíme tě, zachraň svými přímluvami nás, kteří jsme v nouzi, neštěstí a obklíčení *neprátele*!

Chvalte ho všichni andělé jeho, chvalte ho všechny mocnosti jeho!

Vrchní vojevůdce Michaeli! Stojíš v čele beztělesných andělů, jsa služebníkem oné Božské oslnivé záře, očividným svědkem *jevů nebeských* a zasvěcencem *do Božích tajemství*. Zachraň nás, kteří tě každoročně zbožně ctíme a věrně opěvujeme *Svatou Trojici*.

»Sláva...« »I nyní...« (Hlas 8.) *Od Jana Monacha*

Slavný vrchní vojevůdce! Jako velitel vojsk, bojovník a kníže kůrů andělských, vyprosti z nouze a soužení, chorob a krutých hříchů nás, kteří tě u víře opěvujeme a k tobě se modlíme. Vždyť jako nehmotný jasně zříš Nehmotného *Boha* a jsi osvěcován nepřístupným světlem slávy Vládce, jenž chtěje spasit člověčenstvo, lidumilně kvůli nám tělo z Panny přijal.

Tropar po Otčenáši (hlas 4.) *Archandělu Michaelovi*

Nebeských vojsk vrchní vojevůdce! Prosíme tě stále my, nehodní, abys nás přímluvami svými ohradil a perutí křídel své nehmotné slávy chránil, neboť před tebou zbožně padáme a vroucně voláme: „Z béd vysvobod' nás, náčelníku řádů mocností na výsostech!“ (*Dvakrát*)

»Raduj se, Bohorodice Panno...« (*Jednou*)

Zjitřní

Kondak (hlas 2. — notace 4. hlasu — stichirového)

Vojevůdcové Boží, služebníci Božské slávy, andělů náčelníci a lidí vůdcové! Vyprošujte nám, co je potřebné, a milosti veliké, neboť jste vrchní velitelé beztělesných mocností.

Na liturgii

Blahoslavenství

Prokimen (hlas 4.):

Činíš anděly své jako vanutí větru **I** a služebníky své jako oheň žhnoucí.

Verš: Dobrořeč, duše má, Hospodinu. Hospodine, tys nade vše veliký!

Apoštol: Žid 2,2—10

Alleluja (hlas 5.):

Verš 1.: Chvalte Hospodina, všichni andělé jeho.

Verš 2.: Neboť on řekne a stane se tak.

Evangelium: Luk 10,16—21

Zpěv ke svatému přijímání:

Činíš anděly své jako vanutí větru a služebníky své jako oheň žhnoucí.

Alleluja (3×).

13. listopadu

Svatého našeho otce Jana Zlatoústého, arciepiscope konstantinopolského († 407)

Na velké večerní

Blažený muž, 1. antifona.

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 8 (hlas 4.)

Pěvujme v písniích polnici tepanou ze zlata, Bohem prodchnuté varhany, nevyčerpatelné moře dogmat, hradbu církve, nebeskou mysl, hlubinu moudrosti, číši z ryzího zlata, z níž se jako medu kanutí vylévají řeky učení a napájejí tvorstvo! *(Třikrát)*

Uctívejme důstojně zlatomluvného Jana, nezapadající hvězdu, která paprsky poučení svých osvěcuje celé podslunečno, kazatele pokání, houbu z ryzího zlata stírající plíseň hrozné nevědomosti, ale svažující srdce hříchem vyprahlá. *(Třikrát)*

Ať je v písniích vyvyšován Zlatoúst, pozemský anděl, nebeský člověk, libozvučně hlaholíci a neúnavně pějící vlaštovka, klenotnice ctností, nepukající skála, vzor věrných, podoben mučedníkům, v jedné řadě se svatými anděly a svými způsoby jako apoštolé. *(Dvakrát)*

»Sláva...« (Hlas 6. – stichirový)

Ctihodný trojblažený nejsvětější otče, pastýři dobrý a učedníku Kristův, jenž je vůdcem pastýřů. *To On tě naučil* duši svou dávat za ovce. Jeho nyní pros, všude tolik chválený Jene Zlatoústý, přimluhami svými, aby dostalo se nám milosti veliké!

»I nyní...« Bohorodičen

Kdož by nevelebil tebe, přesvatá Panno... (*1. nedělní bohorodičen na závěr stichir na „Hospodine, k tobě volám“; tzv. dogmatik – viz oktoich, 6. hlas pro sobotu večer*)

Vchod. Prokimen dne.

Paremije

Žalmista: Čtení z knihy Přísloví.

Památká spravedlivého oslavuje se chvalozpěvy a požehnání Hospodinovo *spočívá* na hlavě jeho. Blahoslaven je člověk, jenž našel moudrost, a smrtelník, jenž ví, co je rozum. Neboť kupovat ji lepší jest, nežli *získat* poklady zlata a stříbra. Je přece vzácnější nežli drahé kamení a všechno, *co je považováno za drahé*, jí není hodno. Dlouhověkost a *mnohá* léta života jsou v její pravici; v její levici je bohatství a sláva. Z jejích úst vychází spravedlnost, na jazyku nosí zákon i milost. Naslouchejte mi, ó dítka, neboť pravím důležité věci! Blahoslaven je člověk, který zachovává mé cesty; neboť kroky mé jsou kroky života, a co chce Hospodin, to připravuje. Pročež vás prosím a předkládám svou zvěst synům lidským, neboť jsem uchystal moudrost, a vzbudil jsem svědomí, mysl i rozum. Ode mne *pochází* svědomí i pevnost, ode mne je rozumnost, ode mne je i síla. Miluji ty, kdož mě milují, a kdo mě hledají, nalézají blahodať. Dobráci, odhalujte vychytralost a úklady! Vy, jež nezasluhujete potrestání, nabídněte svá srdce! A opět mi naslouchejte, neboť řeknu důležité věci a otevřu ústa přímosti. Vždyť mé hrdlo si zvyklo na pravdu, lživá ústa se mi hnusí. Všechny výroky mých úst jsou spravedlivé; není v nich nic nezákonného, pokřiveného ani zvráceného. Vše je přímé těm, kdo mají pochopení, a vše je prosté těm, kdo na-

lezli poznání. Vždyť učím vás pravdě, kéž bude vaše naděje v Hospodinu, abyste byli naplnění Duchem. [Kap. 10. Překlad z Mineje]

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Zúst spravedlivého plyne moudrost, rty moudrých mužů totiž znají blahodať. Ústa moudrých jsou poučena velemoudrostí Boží, spravedlnost je pak vysvobozuje od smrti. Když skoná spravedlivý muž, nezahyne jeho naděje; vždyť spravedlivý syn se rodí k životu; z jeho dobrých skutků se mu urodí ovoce spravedlnosti. Světlo spravedlivým stále *svítí* a od Hospodina obdrží blahodať a slávu. Jazyk moudrých pronáší jen dobré a v jejich srdci spočine rozumnost. Spravedlivá srdce miluje Hospodin; jsou mu příjemní všichni, kdož *se ubírají* cestami neposkvrněnými. Moudrost Hospodina osvětluje tvář *člověka* rozumného. Ti, kdo po ní touží, ji začínají chápat dokonce ještě dříve, než ji poznají. Dává se snadno spatřit těm, kdo ji milují. Ten, kdo ji hned z jitra hledá, neunaví se. Kdo pro ni bdí, bude brzy zbaven zármutku, neboť sama obchází a vyhledává ty, kdo jsou jí hodni, a vlídně jim zjevuje, kudy se ubírají stezky její. Zloba nikdy nepřemůže moudrost. Proto jsem se stal milovníkem její krásy. Zamiloval jsem si ji a pátral po ní od svého mládí. Nalezl jsem ji a přivedl si ji jako nevěstu svou, vždyť i Vládce všech si ji oblíbil. Je důvěrníci Božího umění a provází jeho činy. Jejím dílem jsou ctnosti. Ona vyučuje čistotě a poznání, spravedlnosti a odvaze, nad něž není nic potřebnějšího v životě lidském. Touží-li někdo po velké dovednosti, pak ona zná minulost a předvídá, co se má stát; oznamuje výklad výroků či rozluštění hádanek, dovede vyřešit záhady; chápe znamení a zázraky, zná události *prošlých* časů a let. Všem je dobrým rádcem, neboť je v ní nesmrtelnost a blahoslavenství ti skýtá, když se přidržíš jejích slov. Proto jsem rozmlouval s Hospodinem a modlil se k němu, řka z celého srdce svého: „Bože otců a Hospodine milosti, jenž učinil jsi vše slovem svým a stvořil člověka moudrostí svou, aby vládl nad tvory, jimž jsi dal vzniknout, a aby ve svatosti a spravedlnosti spravoval svět. Dejž mi moudrost, jež na trůnech tvých spoluusedá, a nevylučuj mne ze služebníků svých, neboť jsem služebník tvůj a syn služebnice tvé. Sešli ji z nebes ze svatého sídla svého, od trůnu slávy své, aby byla

stále při mně a naučila mě, co je příjemné před tebou; vedla mne k poznání a zachovala mne ve slávě tvé. Neboť veškeré myšlení smrtelníků je nesmělé a omylné jsou všechny zámysly jejich.“ [Minea]

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Ch válit spravedlivého přináší lidem radost. Jeho památka je přec nesmrtelná, je totiž známa Bohu i lidem; jeho duše je milá Pánu. Mužové, zamilujte si moudrost a zůstanete na živu! Žádejte ji a budete poučení. Její začátek je láska a zachovávání Zákona. Vážte si moudrosti, abyste na věky kralovali! Sdělím vám to a nebudu před vámi skrývat tajemství Boha. Vždyť on vyučuje moudrosti a je vůdcem moudrých a rozumí každé myšlence a počínání. Moudrost naučí všemu myšlení. V ní je přece duch poznání a svatosti, zář stále jsoucího světla a odraz Boží dobroty. Ona vytváří Boží přátele a proroky. Je krásnější než slunce a než všechny stvořené hvězdy, a třebaže přisouzena světlu, byla ještě dřív. Ta zbavuje nemocí ty, kdo jí slouží, a uvádí na cestu spravedlnosti. Dopřává jim, aby měli svatou mysl, chrání je před lovci a dává jim sílu k hrdinství, aby všichni pochopili, že mocnější než všechno je zbožnost. Zloba nikdy nepřemůže moudrost, která *naopak* na soudu usvědčí zlo, aby neuniklo. Smýšlejší nespravedlivě, kdo si řeknou: „Způsobíme násilí spravedlivému, nebudeme dbát jeho svatosti, ani se nezastydíme před šedinami vysokého stáří, neboť síla se nám stane zákonem. Chytneme spravedlivého, poněvadž je nám nepohodlný a staví se proti našim činům; haní nás, že jsme se odchýlili od Zákona a vyhrožuje nám trestem *shûry* za naše provinění. Káže nám, abychom poznali Boha, a sebe nazývá služebníkem Páně. Stal se nám usvědčením našich úmyslů, je nám zatěžko být jen na něho pohledět, protože jeho život není jako životy jiných a jeho cesty směřují jinam. Jsme mu pro smích a vyhýbá se našim cestám jako nečistotě, a smrt, kterou skončí spravedliví, prohlašuje za blaženou. Uvidíme tedy, jsou-li jeho slova pravdivá. Vyzkoušíme, zda to s ním dopadne podle jeho řečí. Posměchem a mukami ho ztrápíme, abychom poznali jeho mírnost a vyzkoušeli, zda nebude spílat. Odsoudíme ho k hanebné smrti, dostane se mu za jeho slova odplaty.“ Takto uvažovali, ale zmýlili se, neboť je zaslepila jejich

zloba. Necháпали Božích tajemství a nepřipustili, že ty jsi jediný Bůh, který nad životem i nad smrtí vládne a který zachraňuje v době soužení a vysvobozuje od každého zla. Je slitovný a milostivý, svým svatým dává blahodať a pyšným se staví na odpor paží svou. [2,10—23; dle pravoslavného znění v Mineji]

Litijní stichiry

Nejprve stichira chrámu

(Hlas 1.) Od Anatolia

Foje svatosti, otče Jene! Pochodni a zlatozárná ústa, v Bohu konanými ctnostmi okrášlený, nositeli nauk tajemného původu! Tys byl přecistou a nehynoucí klenotnicí *naplněnou dary* nejsvětějšího Ducha, a proto jsi spásonosným slovem svým dával radost celé církvi. Jelikož jsi *za to* dosáhl smělosti před Pánem, nyní v rozkoši nebeského dědictví za nás se přimouvej!

Ctihodný otče Jane Zlatoústý! Ze rtů tvých se rozlévala blahodať, a proto tě *blahodati Svatého Ducha* pomazal Bůh za archijereje svého lidu, abys pásl ovčinec jeho v důstojnosti a spravedlnosti. Opásán mečem mocného slova *Božího*, rozsekal jsi heretické žvásty. I nyní neustávej prositi *Pána*, aby svět uklidnil a spasil duše naše!

(Hlas 2.) Od Studity

Chválíce s láskou tebe, velký archijereji, nehněvný a veledůstojný pastýři, hlasateli pokání, zlatomluvná ústa *plná* blahodati, prosíme: „Věnuj nám, otče *Jene*, přímluvy své, aby spaseny byly duše naše!“

Od Georgia Nikomédského

Ozdobivši se církev zlatými slovy tvými jako zlatými šperky, s radostí nevěsty volá k tobě, *Chrysostome*: „Nasytila jsem se z tvých zlatoproudých vod, *čili tokem slov tvých*, a nápoji medově zlatými, *což jsou ponaučení tvá*, okrášlila jsem se rouchem ze zlata utkaným, *jímž jsou spisy tvé*, neboť tvým tichým učením budu vedena od *zbožných činů* vzhůru k *duchovnímu zření*, spojím se s duchovním ženichem, Kristem, a budu s ním kralovat.“ Proto i my, shro-

máždivše se k tvé památce, voláme: „Jene Zlatouústý, neustávej se přimlouvav za nás u Pána, aby spasil duše naše!“

Hierarcho, Zlatouúste! Osvojiv si nejvyšší filosofii a ocitnuv se mimo svět, žil jsi výše než viditelní jako úkaz svatý – neposkvrněné Boží zrcadlo. Jsa stále spojen se světlem *nebeským*, naplnil ses světlem a obdržel jasné a blažené skonání. *Sv. Jene*, pros za duše naše!

(Hlas 4.)

Nejblaženější, sv. Jene, zlatníku tepající dogmata! Z duše tvé i těla prýštilo zlato, a zemi jsi napojil výroky zlatoskvoucími. Svými slovy jsi všechny pozlatil a napsav knihy písmem zlatým, vzlétl jsi na nebesa. Proto voláme k tobě: „Zlatodárce a Zlatouúste, pros Krista Boha, aby spasil duše naše!“

»**Sláva...**« *Od Germana*

Patřilo se, aby *Cařihrad* kralující nad městy měl za archijereje Jana, tento klenot církve a polnici tepanou ze zlata, jejíž zvuk učil všechny končiny *země* spasitelným dogmatům a všechny burcovala k horlivějšímu opěvání Božské krásy. K němu zvolíme: „Zlatoslove a Zlatouúste, pros Krista Boha, aby spasil duše naše!“

»**I nyní...**« Bohorodičen

Tebe, nejčistší Bohorodice, dal nám *Bůh* jako maják na pevnině, *zářící daleko na moře*. Ty jsi nám blaze tichým přístavem a kotvou. Proto, jsouce *nad hlubinou* zmítání bouří života, prosíme: „Ukaž nám správný směr a zachraň nás!“

Litijní ektenie

Stichiry na stichovně

(Hlas 5.)

Raduj se, *sv. Jene*, zlatozárné, libozvučné a Bohem prodchnuté varhany církve! Jazyku, jenž nám lidumilně popisoval různé způsoby pokání; mysli zlatu podobná; zlatouústá švitořící vlaš-tovko; holubice, jejíž perutě zlatě probleskují na nívách ctností; zlatotřpytný proude zurčících vod; svatá ústa, z nichž hovoří

lidumilnost Boží. *Jene Chrysostome*, pros Krista, aby seslal našim duším milost velikou!

Ústa má pronesou moudrost, poznáním *Boha* poučuji srdce své.
(Ž 48)

Raduj se, otče sirotků a spěšný pomocníku utlačovaných; podpora ubohých, pokrmu hladových a nápravo hříšníků; nejváženější a nejvyhledávanější lékaři duší; vznešený znalce bohosloví, vykladateli Písem duchovních! Ty jsi zákonem platným, pravidlem používaným, vrcholnou moudrostí ve skutcích i *duchovním* zření! *Jene Chrysostome*, pros Krista, aby seslal našim duším milost velikou!

Ústa spravedlivého vyučují moudrost, jeho jazyk vyřkne *soud* spravedlivý. (Ž 36,30)

Církev zdraví tebe, svého ženicha: „Raduj se, ó Zlatoúste, který jsi zazářil celému světu ctnostmi více, než slunce svými paprsky! Slova tvá byla jako perly; svou moudrostí převýšil jsi učence a *výmluvnosti* překonal *školy* *vzdělané* řečníky. Bojovníku za pravá dogmata, usvědčovatel lži, učiteli pokání! Raduj se, moře vědění s hladinou jako zrcadlo! Po velikém *apoštolu* Pavlovi jsi zdědil *jeho ústa* a mysl Kristovu jsi obdržel. Jeho pros, *Jene Chrysostome*, aby udělil našim duším milost velikou!

»Sláva...« (Hlas 6.)

Zlatomluvný Zlatoúste, veledůstojný otče! Ukázal ses jako zlatozvučná polnice a tvé učení je jako zlatník pozlacující srdce věřících. Prorocké tvé nabádání k nápravě všude se rozléhá, otče ctihodný, všechny končiny světa jsi osvětlil zvěstí svou.

»I nyní...«

Stvořitel a Vysvoboditel můj, Kristus Pán... (*Bohorodičen na závěr nedělních stichir na stichovně; viz oktoich, 6. hlas pro v sobotu večer*)

Tropar po Otčenáši (hlas 8.) *Janu Zlatoústému*

 Při požehnání chlebů

lahodat' z úst tvých jako zář ohně se zaskvěvší, osvětlila celý

svět, poklady nezištnosti jemu nalezla a výsost pokory nám ukázala; avšak uče nás slovy svými, otče Jene Zlatoústý, pros Slovo, Krista Boha, aby spasil duše naše. (*Dvakrát*)

»Raduj se, Bohorodice Panno...« (*Jednou*)

Kde však se nekoná bdění (či alespoň litije), tedy po troparu sv. Janu: Sláva, I nyní: bohorodičen. Propuštění.

Z jitřní

 Kondak (hlas 6. – stichirový)

nebes přijal jsi blahodať Božskou a ústy svými učíš všechny klaněti se v Trojici jedinému Bohu, Jene Zlatoústý, nejblaženější, ctihodný, důstojně chválíme tebe, neboť ty jsi vůdce, jenž zjevuje věci Božské.

Na liturgii

Blahoslavenství

Prokimen (hlas 1.) (Ž 48):

Ústa má promluví moudrost, **I** poznáním Boha poučuji srdce své.

Verš: Slyšte to, všechny národy, dávejte pozor, všichni, kteří žijete na zemi.

Apoštol: Žid 7,26 —8,2

Alleluja (hlas 2.) (Ž 36,30):

Ústa spravedlivého vyučují moudrost, jeho jazyk vyřkne *soud* spravedlivý.

Evangelium: Jan 10,9—16

Ke svatému přijímání:

V paměti věčné bude spravedlivý, pověsti špatné nemusí se bát.

Alleluja (3 x). (Ž 111,6—7)

U stolu je pro bratry velká útěcha.

14. listopadu

Svatého a všechvalného apoštola Filipa

Na velké večerní

Blažený muž a 1. antifona.

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 8 (hlas 6.)

Dčiniv své činy výstupem k pravému *duchovnímu* zření a zření *Boha* pak cílem skutků lásky k Bohu, prosil jsi Krista, blahoslavený *apoštol*e, aby ti ukázal nevypravitelnou slávu Otce *nebeského*. Vždyť každá myslící bytost touží po důkazu Boha! Vzápětí jsi obdržel, co sis přál, neboť jsi uviděl *Boha Otce* zjeveného v Synu *nesoucím na sobě* stejnou pečeť *jednoho Božství*. Jeho směle pros za duše naše! (*Tříkrát*)

Když *Pán Ježíš apoštol*y učil, že On je jedinou cestou k Bohu Otci, *pravil jim*: „*Již znáte Otce a viděli jste ho.*“ Tehdy jsi zatoužil, *Filipe*, pohledět na Boha tak, jako kdysi *Mojžíš*, *a proto jsi prosil*: „*Pane, ukaž nám Otce.*“ A ve své mysli jsi spatřil obraz Otce tím, že *jsi hleděl* na jeho podobu, *čili na Syna Božího řkoucího*: „*Tak dlouho jsem s vámi, Filipe, a ty mě neznáš? Kdo vidí mne, vidí Otce.*“ A nyní víme, že Otce lze okamžitě uzřít v jeho Synu; pohledem na Syna vidíme i Toho, kdo ho rodí. Kristus poté *pravil*: „*Já jsem v Otci a Otec ve mně jest.*“ Kdo zná Syna, tedy zná i Otce, neboť Syn jednobytný je s Otcem, a jim oběma náleží se vzdávat stejnou čest, neboť jim patří *království, moc a sláva i klanění.* (*Tříkrát*)

Bohavidče *Filipe*, byl jsi jako varhany, v nichž vanutí Božího dechu hraje skladby a sdělení *Svatého Ducha*. Ohnivým jazykem svým jsi nadsvětsky jako píseň zapěl ve světě evangelium *Spasitelovo* a sežehl tím veškerý klam jako to, co se patří spálit; jako se vypaluje stará uschlá tráva na úhoru. Celému světu hlásal jsi *Vládce a Pána Ježíše Krista*, jsoucího nad veškerenstvem. (*Dvakrát*)

»**Sláva...**« (Hlas 6. – stichirový) *Od Byzanta*

Apoštole Filipe! Když tvé *srdce* zažehl záblesk velikého světla *Kristova*, zazářil jsi jako pochodeň celému světu. Hledal jsi Otce světél a našel ho v Synu, neboť Světlo lze najít ve Světle. Na Syna *Božího* je totiž otisknuta pečeť stejné podoby s *Otcem*, pečeť zjevující podobu Toho, kdo je Původce *Syna*. Jeho pros, aby spasení byli ti, kdo nesou na sobě pečeť Božské krve jeho.

»**I nyní...**« Bohorodičen

Kdož by nevelebil tebe, přesvatá Panno... (*První nedělní bohorodičen na závěr stichir na „Hospodine, k tobě volám“; tzv. dogmatik – viz oktoich, 6. hlas pro sobotu večer*)

Vchod. Prokimen dne.

Paremije

Čtení z prvního listu Petrova.

Následuje čtení: 1. Petr 1,1— 2,6

Čtení z prvního listu Petrova.

Následuje čtení: 1. Petr 2,21— 3,9

Čtení z prvního listu Petrova.

Následuje čtení: 1. Petr 4,1—11

Litijní stichiry

N Nejprve stichira chrámu (hlas 4.) K apoštolu

nejblaženější, obdivuhodný Filipe! *Jako udicí* vytáhl jsi prutem blahodati lidstvo z oceánu nicoty, uposlechnuv pokynů Učitele, jenž svou odpovědí *na tvé přání uvidět Otce uvedl tě do poznání jednobytnosti Syna s Otcem*. On učinil tě apoštolem a důstojným Božím kazatelem jeho nepostižitelného Božství.

Blažený očividče Kristův a ozdobo apoštolů! Světlo Ducha sestoupilo na tebe *o dni Padesátnice* v podobě ohně a učinilo tě Božím příbytkem. Zářilo v tvých moudrých slovech, rychle rozhánělo mlhu bezbožnosti a osvětilo svět skrze tvé kázání o tajemstvích *Božích*, *Filipe* blahoslavený.

Blesky svých kázání jsi osvítil, slavný *apoštole*, ty, kdo seděli ve tmě nevědomosti. Odhalil jsi jim, že skrze víru se stanou syny Vládce a Boha. Jeho utrpení i smrt jsi horlivě napodobil, a proto stal ses dědicem slávy jako moudrý, Boha hlásající učedník pravdy.

»Sláva...« (Hlas 2.)

Nejblaženější apoštole Filipe! Opustiv pozemské, následoval jsi Krista. Přijav pečeť vanutím Svatého Ducha, byl jsi jím poslán mezi *duchovně* mrtvé pohany, abys obracel lidi ke světlu bohopoznání. Když jsi dokonal svůj zápas svatého utrpení a rozličných muk, odevzdal jsi Kristu duši svou. Jeho pros, aby udělil nám milost velikou!

»I nyní...« Bohorodičen

Všechnu naději svou v tebe jsem složil, Matko Boží, zachovej mne pod krovem svým.

Litijní ektenie

Stichiry na stichovně

(Hlas 1.)

Nejblaženější apoštole! Hlas nebeského zvěstování tvého se rozléhá po celé zemi, kterou jsi dogmaty naplnil. Jejich bohoslovím tajemně slavíme Syna jednobytného s Otcem i Duchem *Svatým*.

Po celé zemi se rozléhá zvěst jejich a do všech končin světa slova jejich.

Všechvalný, třikrát blahoslavený Filipe! Duše naše docházejí osvětlení, neboť tebe, světloonoše mezi apoštoly Kristovými, nyní všichni máme jako zářící svícen důstojné církve. Přímluvami tvými vysvobození jsme od hrůzy běsnící.

Nebesa vypravují slávu Boží a díla rukou Jeho hlásá obloha.

Muka jsi přemohl při zápasu svém, jenž jsi na kříži ukončil, a poté ti byly na hlavu vloženy koruny pro vítěze, jichž ses stal hoden a s nimiž jsi vstoupil do nebeského království. Tam spolu s ostatními stojíš před Kristem a prosíš za spásu naši.

»Sláva...« (Hlas 2.)

Moudrý apoštol Filipe! Tvé líce se staly světu pohárem plným vůně, z něž se nalévá věřícím životodárný nápoj. Neboť jako ten, jehož činy byly výstupem k *duchovnímu* zření, stal ses následovníkem a obdivovatelem Krista. Naukou *křesťanskou* jsi ozdobil neplodnou a bezdětnou církev pohanskou, která se tím v Kristu stala plodonosnou. I nyní ho pros, aby vysvobozena byla z béd a útoků, neboť mnoho zmůžeš u Boha, jsa mu nablízku!

»I nyní...« Bohorodičen

Ó, nový zázraku dosud nebývalý... (*Nedělní závěrečný bohorodičen, tzv. „propustný“ bohorodičen uzavírající zpěv troparů – viz oktoich, 2. hlas pro sobotu večer*)

Tropar po Otčenáši (hlas 3.) *Svatému apoštolu Filipu*

Apoštol svatý Filipe, pros milostivého Boha, aby prominutí hříchů udělil duším našim.

Nebo tento:

Íelý svět krásně se vyzdobil, Ethiopie, jako věncem okrášlená, jásá, a tebou osvícena, jasně slaví tvou památku, bohomluvný Filipe. Neboť jsi všechny věřit v Krista naučil a dokonání tvého běhu bylo hodno evangelia. Proto se pozdvihují ethiopské ruce směle k Bohu, jehož rač prositi, aby nám daroval milost velikou! 🎵

»Sláva...« »I nyní...« Bohorodičen

Tebe, Bohorodice Panno, opěváme... (*Nedělní závěrečný bohorodičen, tzv. „propustný“ bohorodičen uzavírající zpěv troparů – viz oktoich, 3. hlas pro sobotu večer*)

Z jitřní

Kondak apoštola (hlas 8. – stichirový)

Bohohlasný Filip, učedník a přítel tvůj, *Pane*, hlásal tebe, Syna Božího, celému světu a posléze napodobil utrpení tvé. Na jeho přimluvy zachovej skrze Bohorodici církev svou a každé město své od nepřátel hroživých, Kriste mnohomilostivý. 🎵

Na liturgii

Blahoslavenství

Prokimen (hlas 8.): 🎵

Po celé zemi se rozléhá zvěst jejich **I** a do všech končin světa slova jejich.

Verš: Nebesa vypravují slávu Boží a díla rukou Jeho hlásá obloha.

Apoštol: 1. Kor 4, 9—16

Alleluja (hlas 1.):

Nebesa vyprávějí o divech tvých, Hospodine.

Evangelium: Jan 1, 43—51

Ke svatému přijímání:

Po celé zemi se rozléhá zvěst jejich a do všech končin světa slova jejich.

Alleluja (3×).

21. listopadu

UVEDENÍ DO CHRÁMU PŘESVATÉ BOHORODICE

Na velké večerní

Pojďte, pokloňme se Králi, našemu Bohu...
Dobrořeč, duše má, Hospodinu... (Žalm 103. / 104.)
Velká ektenie

V sobotu vložit ještě:

Blažený muž...
Malá ektenie

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 8

(Hlas 1.)

Na 8: **Z** hlubin volám k tobě, Hospodine, Hospodine, vyslyš volání mé.

Dásejme dnes, věřící, zpívejme v žalmech a v písniích Hospodinu! Uctěme jeho posvátný stánek: oduševnělou archu, jež do sebe pojala Nepojmutelného, *jenž je Syn a Slovo Boží*. Neboť je přiváděna k Hospodinu *Marie*, tělem *sice ještě dítě*, leč *Bohem již vybraná k tomu, co přesahuje přirozenost lidskou*. A veliký kněz Zachariáš přijímá ji s radostí jako živý příbytek Boží.

Na 7: **K**éž bude tvé ucho naslouchat hlasu prosby mé.

Opakuje se předchozí stichira.

Na 6: **B**udeš-li nepravosti míti na zřeteli, Hospodine, Hospodine, kdož obstojí? U tebe však je očištění.

Dnes je oduševnělý chrám svaté slávy Krista, Boha našeho, jediná čistá a požehnaná mezi ženami, přiváděna do chrámu, *ustanoveného* Zákonem *Hospodinovým*, aby zde žila ve svatyni. Radují se duchem svým spolu s ní Jáchym i Anna, a průvody panen zpívají Hospodinu, pějí jako žalmista, pocty prokazující *budoucí* Matce Pána našeho.

Na 5: **P**ro jméno tvé, Hospodine, čekal jsem na tebe, očekává duše má tvé slovo; doufá duše má v Hospodina.

Ty jsi byla *předmětem* kázání proroků, slávou apoštolů, chloubou mučedníků! Tys všech pozemšťanů obnova, Panno, Matko Boží, neboť skrze tebe jsme byli usmířeni s Bohem. Proto uctíváme tvé vstoupení do chrámu Hospodinova my, kteří jsme zachráněni přímluvou tvou. A tak všichni k tobě, Nejčistší *Marie*, jako píseň provoláme s andělem: „Raduj se!“

(Hlas 4.)

Na 4: **O**d strážě jitřní až do noci, od strážě jitřní nechť doufá Israel v Hospodina.

Do velesvatyně je Duchem Svatým uváděna *Marie* svatá a neposkvrněná. Andělem svatým živena je *ta*, jež sama je nejsvětějším chrámem svatého Boha našeho, který jejím vstoupením *do svatyně* posvětil veškerenstvo a zbožštil pokaženou přirozenost pozemšťanů.

Na 3: **N**eboť u Hospodina je milost a hojné je u něho vysvobození; on vysvobodí Israele ze všech jeho nepravostí.

Opakuje se předchozí stichira.

Na 2: **C**hvalte Hospodina všichni národové, vychvalujte ho všichni lidé!

Radují se dívky a se svícemi krácejí dnes před *živou* duchovní Svící,

posvátným *obřadem* ji uvádějí do velesvatyně a předzobrazují nevypravitelné vzplanutí záře, jež má *působením* Ducha Svatého z ní zahořet, aby osvítila ty, kdo sedí ve tmě nevědomosti.

Na 1: Neboť upevnila se jeho milost nad námi a pravda Hospodinova zůstává na věky.

Zvolala radostně všechvalná Anna: „Zachariáš, přijmi *tu*, kterou v Duchu *Svatém* předpověděli Boží proroci, a uveď ji do svatého chrámu, aby byla ve svatosti vychována a stala se božským trůnem Vládce všech, palácem i ložem, světlozárným příbytkem!“

»Sláva...« »I nyní...« (Hlas 8. – stichirový)

Po svém narození, Vládkyně a nevěsto Boží, vešla jsi do chrámu Hospodinova, abys jako *Panna* posvěcená vychována byla ve velesvatyni. Tehdy byl k tobě, čistá a nevinná, poslán Gabriel, aby ti pokrm přinášel. Všechno nebeské užaslo, vidouc, že se Duch Svatý v tobě usídlil. Proto, nejčistší a neposkvrněná, oslavovaná na nebesích i na zemi, Matko Boží, zachraň náš rod *křesťanů pravoslavných!*

Malý vchod
Světlo tiché...
Prokimen dne v týdnu

Paremije

Žalmista: Čtení z knihy Exodus.

Promluvil Hospodin k Mojžíšovi takto: „První den prvního měsíce postavíš stánek svědectví, uložíš *tam* archu *úmluvy* a zastřeš ji oponou. Vneseš *do této svatyně* stůl a jeho svícen. Položíš zlatou kaditelnici pro okuřování před archou svědectví. Zavěsis do brány stánku svědectví závěs k zahalení. Vezmeš olej pomazání a pomazeš stánek a všechno, co je v něm. Posvětiš jej a všechno jeho náčiní, a bude svatý. Posvětiš obětní oltář a oltář bude velesvatý.“ Mojžíš učinil všechno, co mu poručil Hospodin Bůh, svatý Israelův. A oblak zahalil stánek svědectví a sláva Hospodinova naplnila svatyni. Mojžíš nemohl pak vstoupit do stánku svědectví, poněvadž ob-

lak jej zastínil a stánek byl plný slávy Hospodinovy. [*Exod 40,1—5; 9—10; 16; 34—35*]

Žalmista: Čtení z třetí Knihy královské.

Stalo se, že Šalomoun dokončil celou stavbu domu Hospodinova. I svolal na Sion všechny staršiny Israele k přenesení archy smlouvy Hospodinovy z města Davidova, čili ze Sionu. Kněží pozdvihli archu smlouvy Hospodinovy i stánek svědectví a vzali veškeré svaté nádoby, které byly v stánku svědectví. Král a všechen Israel *kráčeli* před archou. I vnesli kněží archu smlouvy Hospodinovy na její místo, tam, kde se v chrámu *přijímají* proroctví, do velsvatyně, pod křídla cherubů. Cherubíni totiž měli roztažená křídla nad místem archy. Cherubové zakrývali shora archu a její svátosti. V arše nebylo *nic* než dvě kamenné desky Zákona, které tam uložil Mojžíš na Orebu, jak poručil Hospodin. Stalo se, že když vyšli kněží ze svatyně, oblak naplnil dům *Hospodinův*. Kněží nemohli kvůli oblaku stát na službě, poněvadž chrám byl plný slávy Hospodina, Boha Vševládce. [*3. Král 7,51; 8,1; 3—7, 9—11 / 1. Král 8,1; 3; 4, 6—11*]

Žalmista: Čtení z proroctví Ezechiele.

Tak praví Hospodin: „Od osmého dne a dále budou konat kněží na oltáři celopaly vaše za záchranu, a přijmu vás,“ pravil Hospodin Adonai. A obrátil mě k cestě vnější svaté brány, která hledí na východ, a ta byla zavřená. Hospodin mi řekl: „Tato brána bude uzavřena, nebude se otvírat a nikdo jí nebude procházet, neboť skrze ni *jedinkrát* projde Pán, Bůh Israele a zůstane uzamčena. V ní totiž usedne vládce, aby jedl chléb. Cestou brány Elamské vejde a po stejné cestě vyjde.“ Dovedl mne po cestě svaté brány, obrácené k severu, přímo do chrámu. A hle, viděl jsem, chrám Hospodinův byl plný slávy. [*Ezech 43,27 —44,4*]

Vroucí ektenie

Dejž, Hospodine, abychom večer tento...

Prosebná ektenie

Litijní stichiry

(Hlas 1.) *Od Georgia Nikomédského*

Iť se dnes raduje nebe na výsostech a nechť oblaka dští *krůpěje* veselí pro nesmírně slavná veliká *díla* Boha našeho! Neboť hle, *ta, jež byla prorokována jako* brána hledící k východu, narozená z nerodící a neplodné *Anny*, jak bylo zaslíbeno, a zasvěcená Bohu za příbytek, je dnes přiváděna do chrámu jako oběť bez kazu a vady. Ať se raduje David při hře na struny, vždyť pravil: „Přiváděny jsou za ní ke Králi panny, její družky ji provázejí.“ *Uvedou ji do svatyně Boží, na místo očištění. Zde ji vychovají, aby byla učiněna obydlím Toho, jenž se nikoliv podle pozemských zákonů před věky z Otce narodil pro spásu duší našich.*

(Hlas 4.)

Dnes Bohorodice, chrám, který do sebe pojal Boha, je uváděna do chrámu Hospodinova a Zachariáš ji přijímá. Dnes se velesvatyně *naplnila* radostí a sbor andělů tajemně slaví svátek. I my s nimi dnes oslavujeme a s Gabrielem voláme: „Raduj se, blahodátí obdařená, Pán s tebou, jenž má milost velikou!“

Pojďte, všichni věřící, chvalme jedinou bezúhonnou, předpověděnou od proroků a do chrámu přiváděnou, Matku už před věky určenou, Bohorodici, která se po naplnění času zjevila. Na její přímluvy, Pane, daruj nám svůj pokoj a milost velikou!

»Sláva...« »I nyní...« (Hlas 5.) *Od Lva Magistra*

Zazářil radostný den a nejctihodnější svátek, neboť dnes je přiváděna do chrámu Hospodinova *ta, jež po porodu zůstane pannou, jakou byla před tím, než rodila. Raduje se stařec Zachariáš, rodič Jana Předchůdce, a vesele volá: „Vkročí do svatého chrámu zastánkyně všech soužených, neboť sama je svatá, a nyní se zasvěti za příbytek Krále veškerenstva!“* Ať se veselí *její* otec Jáchym, ať se raduje Anna, neboť přinesli Bohu nevinnou Vládkyni jako tříletou ovečku. Matky, radujte se s nimi! Panny, tančete! Neplodné *ženy*, jásejte! Neboť předzvěstovaná Královna všech otevřela nám nebeské království. Radujte se, lidé, a veselte se!

Litijní ektenie

Stichiry na stichovně

(Hlas 5.)

Raduje se nebe i země, vidouc, jak ta, jež duchovně je nebem, přichází do Božího domu ke zbožné výchově. *Jde nyní do chrámu* panna jedinečná a neposkvrněná, k níž Zachariáš s obdivem volá: „Bráno Páně, otvírám ti bránu chrámovou; raduj se v něm a jásej! Poznal jsem a uvěřil, že už přichází zjevné vysvobození Israele a narodí se z tebe Bůh Slovo, udělující světu milost velikou.“

Priváděny jsou za ní ke Králi panny, její družky ji k tobě provázejí. (*Ž 44,15 a 16*)

Anna, ukazujíc všem *tento* dar Boží, radostně vede tu, která jí byla darována. Do chrámu Božího *přivádí* čistou neustálou Pannu. Pozvala dívky, aby kráčely před ní a svíce nesly. Dí při tom Anna: „Běž, dítě, staniž se nabídnutou obětinou a libovonným kadidlem přineseným Tomu, jenž *nám* tebe daroval. Vejdí do *místa* nepřístupného, poznej tajemství a připrav se být milým a krásným příbytkem pro Ježíše, prokazujícího světu milost velikou!“

Ubírají se s veselím a radostí, uvedeny jsou do komnaty Krále.

Dovnitř *kamenného* Božího chrámu je nyní vložen *živý* chrám, do něhož se *posléze* uloží Bůh. *Tím oduševnělým chrámem* je *přicházející* nejsvětější Panna, a dívky se svícemi před ní kráčejí. Plesá tento mimořádný rodičovský pár, jásá Jáchym i Anna, neboť zrodili tu, jež porodí Stvořitele. *Marie*, nade vše bezchybná, jásá v božských svatyních a živena rukou anděla, stala se Matkou Krista, dávajícího světu milost velikou.

»Sláva...« »**I nyní...**« (Hlas 6.) *Od Sergia Agiopolity*

Dnes shromáždily se zástupy nás, věřících, abychom duchovně oslavili svátek zbožným chválením Boží dívky, Panny a Bohorodice, přiváděné do chrámu Hospodinova, předem vyvolené ze všech pokolení za sídlo Krále všech, Krista a Boha. Panny, svíce nesoucí, kráčejte před ní a uctěte příchod neustálé Panny. Matky, odložte

všechn bol a s radostí společně provázejte tu, která se stala Matkou Boha a prostřednicí radosti světa. Radostně tedy zvolajme s anđelem: „Raduj se!“ A tím všichni pozdravme *Marii*, stále se přimlouvající za duše naše.

Nyní propouštíš...

Tropar po Otčenáši (hlas 4.)

T nes předzobrazuje se milostivost Boží a ohlašuje se spása lidstva. V chrámu Božím se objevuje Panna skvoucí a předzvěstuje všem Krista. K ní i my hlasitě voláme: „Raduj se, jež jsi naplněním záměrů Tvůrce!“

Požehnání pěti chlebů
Závěrečné propuštění
Mnoholetí

Z jitřní

Kondak (hlas 4. — stichirový)

N ejčistší chrám Spasitelův, nejdražší palác a Panna, posvátná pokladnice slávy Boží je dnes uváděna do domu Hospodinova. Spolu s ní je uváděna blahodať Božského Ducha. Opěvují Boží anđelé *Marii*, neboť ona je sídlem nebeským.

Na liturgii

Blahoslavenství, nebo dle volby představeného možno zpívat světeční antifony:

Antifona 1.

1. verš: Veliký jest Hospodin a veškeré chvály hoden ve městě Boha našeho, na hoře svaté jeho. (Ž 47,2)

Na přímluvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás!

2. verš: Slavné věci říkají se o tobě, Město Boží. (Ž 86,3)

Na přímluvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás!

3. verš: Známý je Bůh v příbytcích jeho, neboť ochraňuje město své. (Ž 47,4)

Na přímluvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás!

4. verš: O čem jsme slyšali, to jsme uviděli ve městě Hospodina mocností, ve městě Boha našeho. (Ž 47,9)

Na přímluvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás!

»Sláva...« »I nyní...« Na přímluvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás!

Antifona 2.

1. verš: Posvětil Nejvyšší příbytek svůj. (Ž 45,5)

Spasiž nás, Synu Boží, ve svatých podivuhodný, zpívající tobě: Alleluja.

2. verš: Svátost a nádhera jsou ve svatyni jeho. (Ž 95,6)

Spasiž nás, Synu Boží, ve svatých podivuhodný, zpívající tobě: Alleluja.

3. verš: Toto je brána Hospodinova a spravedliví skrze ni vcházejí. (Ž 117,20)

Spasiž nás, Synu Boží, ve svatých podivuhodný, zpívající tobě: Alleluja.

4. verš: Svatý jest chrám tvůj a podivuhodný ve spravedlnosti. (Ž 64,5)

Spasiž nás, Synu Boží, ve svatých podivuhodný, zpívající tobě: Alleluja.

»Sláva...« »I nyní...« Jednorozený Synu...

Antifona 3.

1. verš: Bohatí z lidu prositi budou před tváří tvou. (Ž 44,13)

Tropar: Dnes předzobrazuje se milostivost Boží a ohlašuje se spása lidstva. V chrámu Božím se objevuje Panna skvoucí a předzvěstuje všem Krista. K ní i my hlasitě voláme: „Raduj se, jež jsi naplněním záměrů Tvůrce!“

2. verš: Dcera královská *vtoupila* dovnitř v celé slávě své; oděv její protkaný zlatem zaří barvami, ozdobena je překrásně. (Ž 44,14)

Tropar: Dnes předzobrazuje se milostivost Boží...

3. verš: Přiváděny jsou za ní ke Králi panny, její družky ji k tobě provázejí. (Ž 44,15)

Tropar: Dnes předzobrazuje se milostivost Boží...

4. verš: Ubírají se s veselím a radostí, uvedeny jsou do komnaty Krále. (Ž 44,16)

Tropar: Dnes předzobrazuje se milostivost Boží...

Po malém vchodu:

Pojďte, pokloňme se a padněme před Kristem. Spasiž nás, Synu Boží, na přímluvy Bohorodice, zpívající tobě: Alleluja.

Tropar svátku. »Sláva... I nyní...« Kondak svátku.

Prokimen – píseň Bohorodice (hlas 3.):

Velebí duše má Hospodina, **I** a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém.

Verš: Že shlédl na ponížení služebnice své; od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení. (*Luk 1,46—48*)

Apoštol: Žid 9,1—7

Alleluja (hlas 8.):

Verš 1.: Slyš, dcero, pohleď, a nakloň ucho své! (*Ž 44,11*)

Verš 2.: Bohatí z lidu prositi budou před tváří tvou. (*Ž 44,13*)

Evangelium: Luk 10,38—42, 11,27—28

Místo »Jest vpravdě důstojno« (z 9. písně kánonu):

Andělé, spatřivše uvedení Nejčistší *Marie do chrámu*, byli ohromeni, neboť uzřeli, jak *Panna* se slávou vchází do velesvatyně. Živé a oduševnělé schrány Boží nechtě se nikterak nedotkne ruka poskvrněných, avšak ústa věrných ať bez umlknutí zpívají andělské pozdravení a radostně volají k Bohorodici: „Vpravdě vyvýšena jsi nade všechny, Panno čistá!“

Ke svatému přijímání:

Kalich spasení vezmu a jméno Páně vzývati budu. Alleluja. (*Ž 115,4*)

Poznámky

1.) Když nelze vykonat všenoční bdění či alespoň večerní s litíjí, pak se na velké večerní zpívá tropar svátku jedenkrát.

2.) **Případne-li tento svátek na neděli**, pak v sobotu večer:

Hospodine, k tobě volám: nedělní 3, východní 1 (všechny tyto 4 dle nastupujícího hlasu), svátečních Uvedení 6.

Sláva, I nyní: svátku Uvedení

Vchod. Prokimen dne. Tři sváteční paremie

Na litíji: svátku Uvedení

Sláva, I nyní: sváteční: Zazářil radostný den...

Na stichovně: nedělní

Sláva, I nyní: svátku Uvedení

Požehnání chlebů: Tropar sváteční (3 ×) a čtení ze Skutků apoštolů

Na liturgii v neděli

Blahoslavenství. Po vchodu: tropar nedělní a svátku, Sláva: kondak ne-

dělní, I nyní: kondak svátku. Prokimen, apoštol, alleluja, evangelium a zpěv ke svatému přijímání: nejprve nedělní a pak sváteční.

3.) V neděli v posváteční době Uvedení Bohorodice slaví se také světec, jenž má toho dne památku.

Na večerní:

Hospodine, k tobě volám: nedělní 3, východní 1, svátku Uvedení 3, k světci z mineje 3.

Má-li služba světcí dne stichiry na 6, nebo má-li světec polyelej, zpíváme: nedělní 3, sváteční 3, k světci 4.

Sláva: k světci (pokud jest)

Nemá-li světec nic na Sláva, pak: Sláva: svátku Uvedení, I nyní: 1. bohoroďičen hlasu

Vchod. Prokimen dne

Na litiji: sváteční Uvedení a stichiry na stichovně k světci (má-li je)

Sláva, I nyní: svátku Uvedení

Má-li světec stichiru na Sláva, pak: Sláva: k světci, I nyní: svátku Uvedení

Na stichovně: nedělní

Sláva: k světci (má-li). Není-li: Sláva, I nyní: svátku Uvedení.

Požehnání chlebů: »Raduj se...« (2 x) sváteční (1 x) (Nekoná-li se jitřní, pak: nedělní tropar, tropar svátku a »Raduj se...«)

Na nedělní liturgii v posvátečním období:

Blahoslavenství

Po vchodu tropar nedělní, svátku Uvedení, chrámovému svatému, světcí toho dne (pokud má svůj tropar). Pak kondak nedělní, Sláva: světcí dne, I nyní: svátku Uvedení. (Nemá-li světec dne vlastní kondak, pak Sláva: kondak nedělní, I nyní: kondak Uvedení.)

Prokimen, apoštol, alleluja, evangelium a zpěv ke svatému přijímání: řádové nedělní a pak světcí toho dne (pokud má své vlastní, jestli nikoliv, tak jen samotné nedělní).

Tento svátek se oslavuje pět dnů.

24. listopadu

**Svaté velkomučednice Kateřiny († 305)
Svatého velkomučedníka Merkuria (3. stol.)**

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 6

M

(Hlas 1.) *K světici*

učednice Kateřino! Dnes se moudrým *velebením* tebe vyzdobilo město Alexandrie, které přechovává ve svatém tvém chrámu závoje tvé. Pročež i my zbožně oslavujeme tvou důstojnou památku. Přimlouvej se za ty, kteří uctívají tebe!

Slavíme dnes památku Kateřiny, neboť ona vskutku pevnými slovy i činy na hlavu porazila všechny nepřátelské mocnosti a smetla odpor *učených* řečníků. Na přímluvy její, Bože, vysvoboď nás od bezbožných nepřátel!

Raduj se, veleslavná mučednice, úctyhodná Kateřino! Neboť Kristus přenesl bohumilé tělo tvé na Horu Sinajskou, kde Mojžíš kdysi viděl keř hořící a neshořívající. A zde nyní opatrováno bude až do času druhého příchodu jeho.

(Hlas 4.) *K mučedníku*

Nejblaženější velkomučedníku trpiteli Merkurii! Chrabrostí a ohnivostí ducha jsi zdolal protivníka a jako voják nepřemožitelný jsi mečem víry skosil desetitisíce duchovních mouřeníků. Dokončiv svůj běh *vitězně* podle pravidel, byl jsi *Kristem* korunován se všemi trpiteli.

S nebe ti byl, slávyhodný mučedníku, poslán na pokyn Ducha Božího anděl a vyléčil tvé rány. Takto uzdraven, byl jsi znovu promyšleně mučen natahováním a zatížením těžkým kamenem, zavěšením nad ohněm a opékáním, řezáním noži, bičováním. Celé tělo tvé zbrceno bylo krví, takže její proud i oheň uhasil.

Bohomoudrý, blažený Merkurii! Od krále pozemského vojska, jenž ti rozkazoval přinést oběť démonům, musel jsi snášet muka, pálení ohněm a nevyhnutelnou smrt. To byla tvá cesta ke Kristu, k němuž ses odebral jako ten, kdo byl korunován věncem *vitězství*. Pročež připojen jsi byl *jako ovečka jeho* do stáde mučedníků a za svět se přimlouváš.

»**Sláva...**« (Hlas 2.)

S radostí se shromážděme, milovníci mučedníků, k svátku bohomoudré mučednice Kateřiny a uvijme jí věnec z naší chvály místo květů, volající k ní: „Raduj se, ty, která jsi usvědčila zavilá ústa pošetilých řečníků, napomínala *tyto učence* naplněné hloupostmi a vzdálené *pravého* poznání, vedouc je k Božské víře. Raduj se, která jsi z lásky k svému Stvořiteli vydala tělo vynalézavě uchystaným ti mukám a nepadnuvši, *zůstala jsi duchovně* nezahubenou pannou! Raduj se, která jsi v odměnu za bolesti zdělila hořejší příbytky a požíváš rozkoše věčné slávy. Po ní toužíme i my, opěvující tebe; nechť neztrácíme naději.

»**I nyní...**« (Hlas 8.) (*Jako ve svátek Uvedení přesv. Bohorodice*)

Po svém narození, Vládkyně a nevěsto Boží, vešla jsi do chrámu Hospodinova, abys jako *Panna* posvěcená vychována byla ve velsvatyni. Tehdy byl k tobě, čistá a nevinná, poslán Gabriel, aby ti pokrm přinášel. Všechno nebeské úžaslo, vidouc, že se Duch Svatý

v tobě usídlil. Proto, nejčistší a neposkrvněná, oslavovaná na nebesích i zemi, Matko Boží, zachraň náš rod *křesťanů pravoslavných!*

Světlo tiché. Prokimen dne

Stichiry na stichovně

Pojďte, všichni milovníci svátku, a v písních uctívejme jedinou Bohorodici a Pannu čistou, neboť je uváděna do chrámu Božího, aby v něm teď světle žila jako vskutku nejsvětější chrám Kristův a prostřednice veškeré radosti.

Priváděny jsou za ní ke Králi panny, její družky ji k tobě provázejí. (Ž 44,15)

Proroku, otevři bránu a s vírou přijmi do chrámu Hospodinova Pannu, která byla přivedena, chloubu všech andělů i lidí, skvoucí se radost, aby tam žila a *duchovně* jásala jako ta, která je chrámem a příbytkem Božím.

Ubírají se s veselím a radostí, uvedeny jsou do komnaty Krále. (Ž 44,16)

Poté, co byla Bohorodice Maria do chrámu přivedena, dostávala chléb od anděla, který k ní volal: „Raduj se, Boží nevěsto, požehnaná Bohorodice Panno! Aniž bys muže poznala, počneš Syna, jenž bude pro pozemšťany nejbohatším darem a obnovením!“

»Sláva...« (Hlas 2.) *Svaté Kateřině*

Velká trpitelko, vítězná a ctihodná Kateřino! Osvojila sis duchovní způsob života, a pak jsi byla postavena před bezbožný soud. Když jsi tam stanula, rozkvetla jsi jako květ zářící Božím světlem a oděna jsouc v sílu moci Božské, vysmála ses rozkazům mučitele a umlčela pošetilé proslovy *učených* řečníků.

»I nyní...« (Hlas 8.) *Ke svátku Uvedení*

Nejčistší, nejopěvovanější Vládkyně, Matko Slova života! David předpověděl tebe, předviděv svaté vstoupení tvé do chrámu. Při této památce všechny končiny, slavíce dnes svátek, chválí tebe,

neboť jsi byla pannou před porodem, zůstala neporušenou i po porodu. Dnes se veselí v chrámě Zachariáš, když tě přijímá; velesvatyně se raduje, když vyvyšuje tebe, pramen života našeho. Proto i my voláme jako žalmista: „Pros svého syna a Boha našeho za nás, aby nám udělil milost velikou!“

Tropar po Otčenáši (hlas 4.)

K mučednici Kateřině – buď obecný tropar:

Ovečka tvá Kateřina, ó Ježíši, vzývá tě vroucně: „Tebe, nebeský můj ženichu, miluji, a hledajíc tebe, strádám a dávám se spolu s tebou ukřižovati a pohřbíti skrze krvavý křest tvůj. Trpím pro tebe, abych dosáhla tvého království, a umírám pro tebe, abych žila s tebou. Přijmi mne jako oběť neposkvrněnou, neboť se obětuji z lásky k tobě.“ Na její přímlyvy, ó Milosrdný, spasiž duše naše!

Nebo zvláštní:

Gtnostmi jako paprsky slunečními jsi nevěřící mudrce osvětila, Bohem vyvolená nevěsto, blahoslavená Kateřino! Jako zářící luna v úplňku svítí chodcům za noci, tak jsi zaplašila tmu nevěry, přesvědčila císařovnu a současně usvědčila tyrany. V touze po svém krásném ženichu dospěla jsi do nebeské síně ke Kristu a byla jím poctěna korunou královskou. Stojíc před ním s anděly, pros za nás, kteří konáme tvou nejctihodnější památku.

»Sláva...« *K mučedníku*

Mučedník tvůj Merkurij v utrpení svém, Pane, přijal nepomíjející korunu od tebe, Boha našeho, neboť máje sílu od tebe, přemohl své mučitele a pokořil i bezmocný vzdor démonů. Na jeho přímlyvy spasiž duše naše.

»I nyní...« *Tropar svátku Uvedení*

Anes předzobrazuje se milostivost Boží a ohlašuje se spása lidstva. V chrámu Božím se objevuje Panna skvoucí a předzvěstuje všem Krista. K ní i my hlasitě voláme: „Raduj se, jež jsi naplněním záměrů Tvůrce!“

Z jitřní

Kondak Kateřině (hlas 2. — notace 1. hlasu — stichirového)

Nyní důstojný sbor všech milujících mučedníky nechť povstane a uctí Kateřinu nejmoudřejší. Na mučednickém zápasišti totiž, Krista hlásajíc, přemohla *dábelského* hada, když rozumářství učených řečníků zkrotila.

Kondak Merkuriovi (hlas 4. — stichirový)

Velebme písněmi Merkuria, oslavujícíce tohoto vojáka, v boji nepřemoženého a v neštěstí zastávce nezahanbitelného. Neboť vysvobozuje z béd a soužení ty, kteří památku jeho oslavují.

Na liturgii

Blahoslavenství

Prokimen (hlas 4.) (*Ž 67,36*):

Podivuhodný je Bůh ve svatých svých, **I** Bůh Israele

Verš: V chrámech dobrořečte Bohu, jenž jest Hospodinem od počátků Israele.

Apoštol: Efez 6,10—17

Alleluja:

Volají spravedliví a Hospodin je vyslyšel.

Evangelium: Luk 21,12—19

Ke svatému přijímání:

Plesejte, spravedliví, Hospodinu, náleží se lidem upřímným, aby jej chválili. Alleluja (*třikrát*). (*Ž 148,1 a 32,2*)

30. listopadu

Sv. a všechvalného apoštola Ondřeje Prvozvaného († 62)

Na velké večerní

Dobrořeč, duše má... Blažený muž, 1. antifona

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 8

(Hlas 4.)

Slavný Ondřeji, světlem *Jana* Předchůdce byl jsi připraven a poučen, takže jsi jako první přiběhl k Synu Božímu, jakmile vysvitla záře jeho Osoby, jsoucí slávou Otcovou. První jasný paprsek Božství Jeho *hned za úsvitu duchovního Slunce, Krista*, naplnil světlem mysl tvou, *když vzešel nad světem*, chtěje z milosrdenství svého spasit lidský rod. Od té chvíle stal ses kazatelem i apoštolem Krista, Boha našeho. Jeho pros, aby spasil a osvětlil duše naše. (Třikrát)

Hlasem *Jana* Předchůdce jsi byl vyučen, *apoštole Ondřeji*, takže jsi moudře následoval Toho, kdo je nejsvětějším *Božím* Slovem, jež se vtělilo, aby nám život darovalo, a spásu zvěstovalo nám, po zemi chodícím. Zasvětil ses mu jako prvotina, *jsi jako oběť* první a posvěcující *vše ostatní*. Bratru svému pak zvěstoval jsi toho, jehož jsi poznal, *Krista*, Boha našeho. Jeho pros, aby spasil a osvětlil duše naše! (Třikrát)

Blahoslavený Ondřeji, byl jsi učedníkem *Jana*, narozeného z neplodné *Alžběty krátce před tím*, než se nad světem zablesklo panen-ské rození. Stal ses milovníkem nejvroucnější ctnosti, učitelem zbožnosti, ukazujícím čistotu vnitřní neposkvrněnosti. Ubíral ses vzhůru v srdci svém a od jedné slávy vystoupil jsi k nepopsatelné slávě Krista Boha našeho. Jeho pros, aby spasil a osvětlil duše naše! (Dvakrát)

»Sláva...« *Od Anatolia*

Zanechal jsi lovu ryb, apoštole, a začal lovit prutem kázání lidi, spouštěl *do vod světa* udič s vnařidlem zbožnosti a vytahoval všechny národy z hlubin klamu. Velehlasný Ondřeji, byl jsi sourozencem nejpřednějšího *apoštola Petra* a světu jsi spolu s ním kázal *evangelium*. Všechny apoštoly, neustávej prositi za nás, kteří u víře s láskou povždy chválíme tvou úctyhodnou památku.

»I nyní...« *Předsváteční*

Isaiáš, plesej! Přijmi slovo Boží! Prorokuj dívku Marii! Keř hoří ohněm a není sežehnut touto září Božství! Betléme, ozdob se! Edén-ský *ráji*, otevři *svou* bránu! Mágové, jděte, abyste viděli Spásu naši zavínutou plenkami v jeslích. *Spatříte* toho, jehož ukazuje hvězda, stanuvši nad jeskyní. To je životodárce, Pán, zachraňující pokolení naše.

Vchod. Prokimen dne

Paremije

Jako 14. listopadu

Litijní stichiry

Nejprve stichira chrámu

(Hlas 1.) *K apoštolu. Od Andreje Jeruzalémského*

 poštol Ondřej, prvozvaný tvůj učedník a tvůj následovník v utrpení, napodobil tebe, Pane, udič tvého Kříže vytáhl z *temných vod* ty, kdo byli doposavad v hlubinách nevědomosti oklamáni, a přivedl je k tobě. Pročež i my, věrní, jsouce zachráněni, voláme

k tobě: „Na jeho přímluvy, Nejdobrotivější, dej mír našemu životu a spasiž duše naše!“

Opěvujeme, věřící, Petrova sourozence Ondřeje, Kristova učedníka, který kdysi sítěmi brázdil moře a lovil ryby. Pak prutem Kříže ulovil svět a národy převádí z *kalných vod* klamu do *čistých vod* křtu; nyní stojí před Kristem a vyprošuje světu pokoj a našim duším milost velikou.

Když apoštol Kristův a učedník přijal do srdce oheň duchovní, osvěcující mysl a spalující hříchy, počal vyzařovat tajemné paprsky *svatého* učení do neosvícených srdcí pohanů a sežehl tím chrastí bezbožných pověr a bájí, neboť tak působí oheň Ducha *Svatého*. Jaký to nevidaný a strašný zázrak! Jazyk *člověka* je prach, přirozenost *naše* je prst, tělo je hlína, *a přesto* přijímá poznání *toho, co je* duchovní a nehmotné. Zasněženě do tajemství nevýslovných, svědku *věcí* nebeských, pros, aby osvětleny byly *tou září* naše duše!

(Hlas 8.) Od Malaxa

Prvozvaný Boha vidoucí Ondřeji! Spatřiv Boha vytouženého, jak chodí v těle po zemi, pln radosti jsi zvolal k tomu, s nímž jsi byl téže krve: „Šimone, našel jsem Toho, po němž toužíme!“ K Spasiteli jsi provolal jako David: „Podobně jako jelen *žíznivý* prahne po prameni vody, tak touží má duše po tobě, Kriste Bože!“ Od té chvíle stále rostla tvá touha následovat Pána, až jsi po nesení Kříže jako pravý učedník zatoužil a jako moudrý následovník přijal jsi utrpení jeho Kříže. Tím ses učinil účastníkem i slávy jeho. Vroucně tedy pros za naše duše!

»Sláva...« Od Andreje Jeruzalémského či od Anatolia

Oslavujeme Ondřeje, hlasatele víry a služebníka *Božího* Slova! Neboť on drží místo *rybářského* prutu v rukou Kříž a loví z *mořských* hlubin lidi *jako* ryby. Mocí *svatého* Kříže spouštěné do *hloubi světa* vytahuje apoštol duše z *temných vod* klamů nepřitele a přináší je Bohu jako povždy vzácný dar. Chvalme ho, věřící, ve sboru učedníků Kristových; kéž se s nimi přimlouvá u *Krista*, aby nám byl v den soudu milostiv.

»I nyní...« Bohorodičen

Vládkyně, přijmi prosbu služebníků svých a vysvoboď nás od všelikých béd a z každého žalu!

Litijní ektenie

Stichiry na stichovně

(Hlas 5.)

Raduj se, mluvící nebe, jež stále vypráví o Boží slávě, neboť jsi první ochotně poslechl Krista zvoucího a neochvějně ses ho přidržel. Jím osvěcován, uviděl jsi jiné světlo, než je světlo tohoto světa. Jeho dobrotu jsi následoval a svými blesky osvěcoval ty, kdož dleli ve tmě. Proto slavíme tvůj nejsvětější svátek a radostně líbáme raky s tvými ostatky, z níž vydáváš spásu prosícím tebe a všem podáváš milost velikou.

Po celé zemi se rozléhá zvěst jejich a do všech končin světa slova jejich.

Bohomoudrý Ondřeji! První jsi našel Dobrodince, jenž se z milosrdenství oblékl v naši lidskou přirozenost. S horoucí láskou ses k němu připojil a zvolal jsi k pokrevnímu bratru: „Nalezli jsme toho, jehož v Duchu Svatém hlásali proroci! Pojď a pohleď na jeho krásu, a nechť jsou jím uchváceny naše duše i myšlení. A poté nás jeho skvoucí čistota a jasnost jako pochodeň povedou, abychom zaháněli noc klamu a zaplašili tmu nevědomosti, blahorečící Kristu, udělujícímu světu milost velikou!“

Nebesa vypravují slávu Boží a díla rukou jeho hlásá obloha.

Slavný, povždy opěvovaný apoštole, sítí svých slov jsi uchvátil pohaný neznající Boha, vyvolil je z hlubiny nevědomosti a zjevně tím rozbouřil moře slané. Byl jsi jako ztepilý oř nesoucí toho, kdo nad mořem vládne, vysušil hnilobu bezbožnosti a přidal jako vzácnou sůl moudrost svou. Nad ní užasli ti, kteří hloupě a nestydatě nazývali sami sebe moudrými, aniž by znali Krista, udělujícího světu milost velikou.

»Sláva...« (Hlas 3.) Od Germana

Uctěme v písních apoštola Ondřeje, Petrova pokrevního bratra, Kristova učedníka a rybáře lidí. Vždyť učením Ježíšovým všechny vyučil dogmatům. Předkládal je těm, kdo jsou bez Zákona, jako se klade návnada rybám, aby je *pro Pána Ježíše* ulovil. Na jeho přímlyvy, Kriste, daruj lidu svému pokoj a milost velikou!

»**I nyní...**« (Hlas týž)

Pověz nám, Josefe: „Co se stalo, že přivádíš do Betléma těhotnou Pannu, kterou jsi přijal jako zasvěcenou Bohu?“ Načež *Josef* odpovídá: „Zkoumal jsem proroky a obdržel odpověď od anděla. Tedy uvěřil jsem, že Maria nevypravitelně porodí Boha, jemuž přijdou poklonit se mágové z východu a poslouží mu vzácnými dary. Pane, který ses kvůli nám vtělil, sláva tobě!“

Tropar po Otčenáši (hlas 4.) apoštolu Ondřeji

Jako prvozvaný z apoštolů a bratr předního z *nich*, pros, Ondřeji, Vládce veškerenstva, aby udělil celému světu pokoj a duším našim milost velikou!

»**Sláva...**« »**I nyní...**« (*Bohorodiček závěrečný nedělní z 4. hlasu*)

Z jitřní

 Kondak apoštolu (hlas 2. — notace 1. hlasu — stichirového)

hvalme kazatele Boha, apoštola nazývaného jménem „statečný“, bratra Petrova, jemuž *byl svěřen* vrchní dohled nad církví. Jako kdysi k Petrovi, nyní totiž volá k nám: „Pojď *za mnou*, nalezli jsme vytouženého *Krista*.“

Na liturgii

Blahoslavenství

Prokimen (hlas 8.):

Po celé zemi se rozléhá zvěst jejich **I** a do všech končin světa slova jejich.

Vers: Nebesa vypravují slávu Boží a díla rukou jeho hlásá obloha.

Apoštol: 1. Korint 4,9—16

Alleluja (hlas 1.):

Nebesa vypravují slávu Boží a díla rukou jeho hlásá obloha.

Evangelium: Jan 1,35—51

Ke svatému přijímání:

Po celé zemi se rozléhá zvěst jejich a do všech končin světa slova jejich. Alleluja (3×).

O obrázku přiloženém ke konci služby sv. Ondřeji se praví v popiskách obrázků v níže jmenovaném letopisu: „Příchod apoštola Ondřeje s učedníky na místo, kde bude založen Kyjev; toto místo Ondřej požehnal a vztyčil na vysokém břehu Dněpru kříž.“ (RAD: 304) (V letopisu samotném je psáno: „...Když stanul pod horami na břehu (Dněpru) ... zjitra řekl svým učedníkům: »Zde má být veliké město.« Pak vystoupal na tyto hory, požehnal a vztyčil zde kříž.“) Popisek vlevo od obrázku praví: „Svatý ap. Ondřej vztyčuje na hoře kříž tam, kde je nyní město Kyjev.“ (*Miniatura i citovaná zpráva pochází z Radzivillovského letopisu.*)